

Religious transformations in the contemporary European societies, International Erasmus Intensive Program v Szegedu

Jan Polívka, FF MU, Ústav religionistiky

Ve dnech 16. až 30. srpna jsem měl možnost spolu s dalšími studenty Ústavu religionistiky zúčastnit se v pořadí již páté letní religionistické školy, která se konala v maďarském Szegedu po dvouleté přestávce. I přes poněkud komornější účast byl program jako vždy nabitý zajímavými přednáškami a jihomaďarské město Szeged nabídlo i přehršel možností využití volného času, jenž si někteří účastníci přijímali i návštěvou Budapešti či víkendovým pobytem na Balatonu.

Stejně jako v minulých letech i letos byla většina účastníků ze zemí střední Evropy: České republiky, Slovenska, Polska, Rakouska a Maďarska. Přednášky a studentské prezentace se z valné většiny konaly v příjemné učebně Filozofické fakulty Szegedské univerzity, která měla okna orientovaná k severu, což zajišťovalo příjemný chládek.

Jako první přednášející vystoupil vedoucí szegedské katedry religionistiky András Máté-Tóth. Jeho příspěvek *Discourse of Religion in Central and Eastern Europe* jakoby nastínil téma, které se tu více, tu méně objevovalo ve většině letošních příspěvků: problém vztahu mezi náboženstvím a národní identitou ve střední Evropě. Po obědě následovaly první studentské prezentace letošního ročníku. Takto se program opakoval vyjma dvou volných dnů po zbytek konání letní školy.

Je velice těžké z tolika zajímavých přednášek a studentských prezentací vybrat ty, o kterých se zmínit. V čele mého žebříčku se umístila přednáška Aleše Chalupy *The Origin of Religions from the Cognitive Perspective: Old Problems, New Answers?*, ve které autor velice srozumitelnou formou přiblížil pro mnoho studentů stále nepochopitelnou věc, jakou je kognitivní přístup k výzkumu náboženství. Tento metodologicky velice zajímavý přístup prezentoval na současných příspěvcích k debatě o počátku náboženství. Dalšími pro mě zajímavými tématy byla: *Religiosity and spirituality in alternative educations* Tomáše Gála z Univerzity Komenského v Bratislavě a přednáška jeho kolegy Attily Kováce *The Pictures and the Processes of Indoctrination: Tradition and Change in Contemporary Islamic Activism*. Obě přednášky zazněly ke konci letní školy a k jejich škodě byly poznamenány upadající docházkovou morálkou.

Kromě přednášek bylo i letos do programu zařazeno několik workshopů. Především workshop Milana Fujdy s tématem *Modern Media and the Transformation of Society and Religion*, který se snažil zachytit vztahy mezi technologickými a sociálními změnami, ukázal studium náboženství opět v jiném světle.

Studentské příspěvky byly nejen vážné, ale některé z nich se nesly i ve veselém duchu. Z těch vážných zmiňme především práci Vojtěcha Kašeho z Masarykovy univerzity v Brně o projektu Světový étos švýcarského teologa Hanse Künga a dále prezentaci Matouše Crhy (taktéž MU), který se zamýšlel nad systémem vědy a jeho možném srovnání se systémem náboženství. Spíše než závěry však předeslal celou řadu otázek, jejichž rozbor nám zabral podstatnou část zpáteční cesty do Brna. V těch uvolněnějších příspěvcích jsme se dozvěděli něco o polských UFO kultech (Jacek Skup z Jagellonské univerzity v Krakově) a konečně i o správných metalových gestech v práci věnované satanské rétorice v české metalové hudbě, kterou přednesla Radka Vítková z Masarykovy univerzity v Brně. Ovšem nejen tyto příspěvky mnohdy rozproudily košatou diskuzi. Ale jako na každé konferenci se i zde mnohdy zajímavější diskuze vedly spíše ve večerních hodinách v neformálním duchu v některé z nespočetných szegedských hospůdek. Snad se smělé plány, které zde byly nejedním účastníkem předestřeny, uskuteční alespoň v některých případech.

Na závěr letošního programu nás jako „odměna“ čekala návštěva Muzea komunismu, kde jsme se ocitli o dvacet a více let zpátky a s vtipným výkladem našich starších maďarských kolegů to skutečně stálo za to. Při závěrečné večeři se nejen rekapituloval průběh letošní letní školy, ale na povrch vypluly i stesky některých kolegů po jednotném Rakousku-Uhersku, což posílilo celý kolektiv, a s vidinou blízkého loučení se nikomu nechtělo moc domů, do postele.

Pokud bychom měli stručně shrnout to, co letošní setkání přineslo, tak to bylo především setkání se starými přáteli a nalezení nových a po odborné stránce množství nových poznatků a hodnotných podnětů do dalšího studia.